

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره سی و یکم - ۴ تا ۱۰ بهمن ۱۳۹۹

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۱۱ بهمن ۱۳۹۹

۳۱

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره سی و یکم - ۴ تا ۱۰ بهمن ۱۳۹۹

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۳۱

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۱۱ بهمن ۱۳۹۹

فهرست مطالب

- درآمد: تعارض منافع به مثابه ریسک ۲
- مجازات چندلایه در طرح تعارض منافع؛ عامل خودنظارتی مدیران ۶
- احراز تعارض منافع در قرارداد شهرداری و رسا تجارت ۶
- تعارض منافع، منجر به در خطر افتادن ایمنی ساختمان ۷
- مشکل صنعت خودروسازی ایران؛ تعارض منافع یا انحصار؟ ۷
- لایحه مدیریت تعارض منافع فراموش شده است ۸
- پیشنهادی برای مدیریت تعارض منافع در اتاق بازرگانی ۸
- پیامدهای تعارض منافع در اداره‌های تعاون ۹
- شاخص تعارض منافع برای سنجش فساد و سلامت ۹
- تعارض منافع، تضعیف بخش خصوصی و تشدید شکاف طبقاتی ۱۰
- موازی‌کاری با لایحه مدیریت تعارض منافع، اتلاف وقت و هزینه است ۱۰
- تفحص از سازمان بنادر: درب‌های گردان زیر ذره‌بین تفحص ۱۱
- همکاری مولفان کتب درسی با ناشران؛ مصداق تعارض منافع ۱۱
- تعارض منافع نظام سلامت، مشکل اساسی پرستاران کشور ۱۲
- عبور از افزایش پلکانی حقوق: آیا پای تعارض منافع در میان است؟ ۱۲
- لایحه ثبت اشخاص حقوقی جلوی تعارض منافع را می‌گیرد ۱۲
- همه ارگان‌های سه‌گانه برای مقابله با تعارض منافع همراه شوند ۱۳
- سهامداری شرکت‌های خودروسازی عامل تعارض منافع است ۱۳
- تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: تبعیض معافیت مالیاتی ۱۴

درآمد: تعارض منافع به مثابه ریسک

سعید هراسانی

مهرداد یکی از چندین هزار طلبکار یکی از بانک‌های ورشکسته است. او حدود صد میلیون تومان از پول خود را در این بانک سپرده گذاری کرده بود، بانک که ورشکست شد و نتوانست از پس تعهدات خود برآید، تا مشخص شدن شرایط و رسیدن او به اصل پولش بیش از هشت ماه طول کشید. حالا مهرداد می‌گوید از این داستان ضرر بسیار زیادی کرده است و نتوانسته ارزش پولش را حفظ کند. او به زمان لازم به پولش دسترسی پیدا نکرد و پروژه‌ای که به دنبال اجرایش بود شکست خورد.

از نظر بسیاری عدم توان نظارت بانک مرکزی بر شبکه بانکی ناشی از تعارض منافع است^۱. نه تنها در ایران بلکه بسیاری از کارشناسان بحران مالی سال ۲۰۰۸ را نیز ناشی از تعارض منافع در شبکه بانکی ایالات متحده می‌دانند^۲. در اینجا تعارض منافع عاملی است که باعث می‌شود یک سیستم از دستیابی به اهداف پیش‌بینی شده خود منحرف شود. بنابراین تعارض منافع را می‌توان نوعی ریسک در نظر گرفت.

استاندارد ایزو ۳۱۰۰۰ ریسک را تأثیر عدم قطعیت بر اهداف تعریف کرده است^۳. عدم قطعیت در اینجا هر رخدادی است که درصد احتمال آن کمتر از صد درصد است. آن چنان که بر اساس برخی منابع بیشترین میزان ریسک بیشتر از ۸۵ درصد و کمترین میزان ریسک کمتر از ۱۵ درصد است. با چنین تعریفی پیامدهای ناشی از تعارض منافع را به طور عمومی می‌توان ریسک تعریف کرد. آن چنان که در مفهوم تعارض منافع ارائه شده است این موقعیت‌ها به صورت قطعی به فساد، ناکارآمدی یا هر نوع عارضه دیگر منجر نمی‌شود؛ بلکه ریسک این رخدادها را افزایش می‌دهد.

بر این اساس نظام مدیریت تعارض منافع به طور منطقی باید مبتنی بر نظام مدیریت ریسک و مؤلفه‌های اصلی آن باشد. موسسه مدیریت پروژه، مدیریت ریسک را به عنوان یکی از ۱۲ سطح اصلی دانش مدیریت پروژه معرفی می‌کند و آن را به این صورت تعریف می‌کند: کلیه فرایندهای مرتبط با شناسایی، تحلیل و پاسخگویی به هر نوع عدم اطمینان که شامل حداکثرسازی نتایج رخدادهای مطلوب و به حداقل رساندن نتایج وقایع نامطلوب است.

۱. الهی، فرشته (۱۳۹۹)، موقعیت‌ها و مصادیق تعارض منافع در بانک مرکزی ایران و راهکارهای مقابله با آن، تهران: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی.

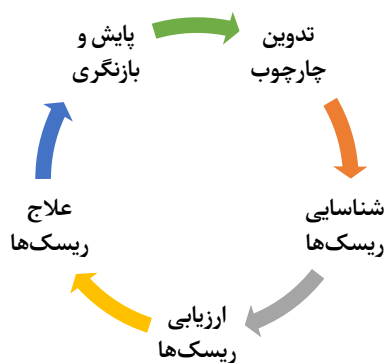
2. Kucca, D. and et all (2014), The Revolving Door and Worker Flows in Banking Regulation, Journal of Monetary Economics, No. 65.

۳. سازمان بین‌المللی استانداردسازی (۱۳۹۸)، مدیریت ریسک- رهنمودها، تهران: سازمان ملی استاندارد ایران.

برای مثال، دریافت هدیه توسط کارکنان بخش دولتی باعث افزایش خطر سوگیری در قضاوت و ناکارآمدی خدمات دولتی می‌شود. بنابراین، شناسایی این موضوع و پاسخ به آن امکان شکل‌گیری این مخاطره را تقلیل داده و عملکرد سیستم را بهینه می‌کند.

مدیریت تعارض منافع به مثابه مدیریت ریسک

مدیریت ریسک بر اساس مدل‌های مختلف گام‌های مختلفی را در نظر می‌گیرد. نکته مهم آن است که شاکله تمام این گام‌ها سه عنصر شناسایی، پاسخ و ارزیابی را شامل می‌شود. کرزنر چهار مرحله برنامه‌ریزی ریسک، ارزیابی ریسک، توسعه روش‌های مقابله با ریسک و نظارت بر وضعیت ریسک‌ها را معرفی می‌کند. علاوه بر این بسته به اینکه مدیریت ریسک در چه سطح (سازمانی، بخشی، فروملی، ملی و غیره) و با چه هدفی طراحی شود می‌تواند مراحل جانبی مختلفی داشته باشد. مثلاً اگر مدیریت ریسک در زمینه بحران باشد، آنگاه مراحل هم‌چون مدیریت بحران و احیای سازمان پس از بحران نیز به آن اضافه می‌شود.

مراحل تدوین‌شده توسط اردشیر احتمالاً مناسب‌ترین مراحل برای مدیریت تعارض منافع باشد^۱. بر این مبنا در فرایند مدیریت تعارض منافع باید چارچوب تدوین، موقعیت‌ها و مصادیق تعارض منافع شناسایی، وضعیت آن‌ها از منظر احتمال وقوع و پیامدها ارزیابی و اولویت‌بندی شده، به آن‌ها پاسخ داده شود و در نهایت فرایند پیش و بازنگری انجام شود.

با بررسی لایحه مدیریت تعارض منافع می‌توان مشاهده کرد، بسیاری از این مراحل به‌وضوح نادیده گرفته شده است. بخش‌های در نظر گرفته شده نیز آن‌چنان نظام‌مند نیست. مهم‌ترین بخش نادیده گرفته شده در لایحه مدیریت تعارض منافع مربوط به پیش و بازنگری نظام‌مند فرایند مدیریت تعارض منافع است. هر سیستم مدیریتی برای انجام مناسب مأموریت‌های خود نیازمند پیش و ارزیابی دوره‌ای با قواعد مشخص است. علاوه بر این، نظام مدیریتی مناسب نیازمند شناسایی تمام ریسک‌ها در سطوح مختلف است، عنصری که ما را به سمت تدوین نقشه ریسک هدایت می‌کند.

نقشه ریسک به‌صورت عمومی از دو بردار احتمال رخداد و شدت پیامدها تشکیل شده است. یک نقشه ریسک شامل تمام ریسک‌های شناخته شده و احتمال وقوع و شدت آن است^۲. این نقشه می‌تواند در سطح سازمان، بخش، فروملی

۱. اردشیر، عبدالله و حسن ملکی تبار (۱۳۹۳)، مدیریت ریسک در پروژه‌های عمرانی، تهران: جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر.

2. Bhattacharyya, S. C. and P. K. Dey (2007), Managing Risk in a Large Rural Electrification Programme in India, Impact Assessment and Project Appraisal, Vol. 25. No. 1.

و ملی تدوین شود. همچنین این نقشه می‌تواند مبتنی بر ریسک‌ها، سازمان‌های در معرض ریسک و هر مدل دیگر باشد.

مدیریت تعارض منافع بر مبنای مدیریت ریسک نیازمند طراحی نقشه ریسک (در اینجا نقشه تعارض منافع) است. این نقشه در سه سطح سازمانی، بخشی و ملی باید تدارک دیده شود. این نقشه در سطوح مختلف باید شامل تمام مصادیق و موقعیت‌های تعارض منافع باشد و احتمالاً میزان وقوع و شدت پیامدهای آن مشخص شود. علاوه بر این، سازمان‌های دولتی و بخش عمومی نیز با توجه به میزان موقعیت‌ها و مصادیق تعارض منافع و تأثیر این موارد بر کارآمدی آن‌ها در نقشه مدیریت تعارض منافع گنجانده شوند. چنین نقشه‌ای باید در دوره‌های معین (بسته به منابع از یک تا پنج سال) به‌روزرسانی شود.

نقشه مدیریت تعارض منافع امکان اولویت‌بندی، طراحی پاسخ و پایش موقعیت‌های تعارض منافع، تأثیرگذاری آن‌ها بر کارآمدی دستگاه‌ها و درنهایت ارزشیابی تأثیر فرایندها بر مدیریت تعارض منافع را فراهم می‌کند. به‌صورت منطقی سازمان اداری و استخدامی کشور وظیفه طراحی و اجرای نقشه ریسک تعارض منافع (یا نقشه تعارض منافع) را بر عهده دارد. این سازمان با اجرای نقشه مدیریت ریسک در سطوح سازمانی، بخشی و ملی می‌تواند پربسامدترین و تأثیرگذارترین موقعیت‌های تعارض منافع در نظام حکمرانی را شناسایی و برای مواجهه با آن سیاست‌گذاری کند. بدون وجود چنین نقشه‌ای مواجهه با تعارض منافع و ریسک‌های آن برای نظام حکمرانی همانند مدیریت تعارض منافع با چشمان بسته است.

ترسیم نقشه ریسک فساد به‌عنوان یک اقدام متداول در سایر کشورها انجام می‌شود و مزایای شامل شناسایی خطراتی که عملکرد سیستم را کاهش می‌دهد، نگاه یکپارچه به تصمیمات بخشی (که ممکن است به‌صورت منفرد مطلوب باشد، اما به کل سیستم صدمه بزند)، امکان طراحی سیاست‌ها و استراتژی‌ها را فراهم می‌کند، مدیریت ارشد را نسبت به کانون‌های فساد آگاه می‌سازد و مسئولیت مقامات مسئول را افزایش می‌دهد چرا که به‌طور رسمی نسبت به عواقب و راهکارها آگاهی دارند^۱. تمام این مزایا برای ترسیم نقشه ریسک تعارض منافع نیز وجود دارد.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه در قالب طرح‌های پژوهشی متنوع به شناسایی موقعیت‌ها و مصادیق تعارض منافع در سطح بخشی پرداخته است و گزارش‌های متعددی از موقعیت‌ها و مصادیق تعارض منافع در این بخش‌ها را منتشر کرده است. با این حال ترسیم نقشه ریسک تعارض منافع (یا نقشه تعارض منافع) نیازمند همراهی و ایجاد یک برنامه فراگیر است. سازمان اداری و استخدامی کشور به‌عنوان دستگاه متولی سازمان‌های دولتی وظیفه اصلی پایش و بهبود عملکرد سازمان‌های دولتی و عمومی غیردولتی را بر عهده دارد. بر این اساس پیشنهاد می‌شود نقشه ریسک

1. World Customs Organization, "[Guide to Corruption Risk Mapping](#)".

تعارض منافع به عنوان یک سند پشتیبان برای مدیریت تعارض منافع و پیامدهای ناشی از آن همچون فساد و غیره تدوین و ترسیم شود.

***

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

 مهدی عیسی زاده، رییس کمیسیون اجتماعی مجلس در اظهارنظری درباره‌ی طرح مدیریت تعارض منافع که در کمیسیون اجتماعی به تصویب رسیده و به معاونت قوانین مجلس فرستاده شده گفت: بعد از تصویب نهایی این طرح بعید می‌دانم کارمند یا مدیری جرات بروز جزئی‌ترین خطا در سیستم دولتی را داشته باشد.

 حسینعلی امیری، معاون پارلمانی رئیس جمهور، خبر داده که لایحه ثبت اشخاص حقوقی تهیه و به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است و این لایحه در خیلی از جاها جلوی سوء استفاده‌ها و تعارض منافع را می‌گیرد و باعث شفاف سازی می‌شود.

 بهاره آروین، عضو شورای اسلامی شهر تهران درباره بررسی قراردادهای شهرداری تهران با شرکت رساتجارت و قرارداد موسوم به سه شهید، تصریح کرد تعارض منافع در این قرارداد یکی از تخلفاتی است که محرز شده است.

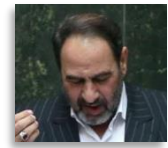
 علی خضریان سخنگوی کمیسیون اصل ۹۰ مجلس از کلید خوردن طرح تحقیق و تفحص از سازمان بنادر و دریانوردی خبر داده و گفته بنا بر گزارشات واصله به نمایندگان، فقدان شفافیت و حضور برخی مدیران تصمیم‌گیر پس از مسئولیت در شرکت‌های خصوصی، موجب ایجاد رانت و تعارض منافع در این سازمان شده است.

 محمد شریفی مقدم، دبیرکل خانه پرستار از مهمترین مشکلات پرستاران کشور را تعارض منافع نظام سلامت عنوان کرده و تاکید کرد کسانی در نظام سلامت برای پرستاران تصمیم می‌گیرند که خود از این تصمیمات منتفع می‌شوند

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۱۱ بهمن ۱۳۹۹

مجازات چندلایه در طرح تعارض منافع؛ عامل خودنظارتی مدیران

مهدی عیسی زاده (رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس) - ۴ بهمن ۹۹
 ◀ طرح و لایحه‌ی تعارض منافع

مهدی عیسی زاده در مورد طرح مدیریت تعارض منافع که در کمیسیون اجتماعی به تصویب رسیده و به معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی فرستاده شده است، گفت: این طرح به گونه‌ای تدوین شده است که اگر مدیری در مورد موضوعی که در حال بررسی است، منافی دارد نباید بدان ورود پیدا کرده و در تصمیم‌گیری‌ها نقشی داشته باشد. بعد از تصویب نهایی این طرح در مجلس بعید می‌دانم کارمند یا مدیری جرات بروز جزئی‌ترین خطا در سیستم دولتی را داشته باشد و می‌توان گفت که این قانون یک خودنظارتی برای کارمندان و مدیران ایجاد می‌کند. بر اساس ماده ۲۷ این طرح که در آن مصادیق مجرمانه تعریف شده و مجازات متخلفان را مشخص کرده است، به غیر از اینکه دستگاه مربوطه با مدیر یا کارشناس متخلف برخورد می‌کند، پرونده این تخلف در دستگاه قضایی نیز مورد بررسی قرار گرفته و به غیر از تعیین مجازات حبس و جزای نقدی و جبران خسارات ناشی از تعارض منافع که در این قانون تعیین شده است، باردیگر دستگاه قضایی این حق را دارد که بر اساس قانون مجازات اسلامی برای مسئول متخلف مجازات تعیین کند.

📍 پایگاه خبری - تحلیلی آرا نیوز

احراز تعارض منافع در قرارداد شهرداری و رسا تجارت

بهاره آروین (عضو شورای اسلامی شهر تهران) - ۴ بهمن ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه‌ی شوراها و شهرداری

پیگیری‌های پنج‌مین دوره شورای اسلامی شهر تهران درباره بررسی قراردادهای شهرداری با شرکت رسا تجارت و قرارداد موسوم به سه شهید، پس از دو سال از اولین گام رسمی شورای شهر، به تشکیل هیئت رسیدگی به حساب‌های فی‌مابین شهرداری تهران و سپاه منجر شد. بهاره آروین، عضو شورای اسلامی شهر تهران در جلسه علنی شورای شهر در این زمینه گفت: این طرح مربوط به اسفند ماه ۹۷ است و کمیسیون برنامه و بودجه طی این مدت همه تلاش خود را کرد که گزارش‌های شهرداری را در قالبی غیر از تحقیق و تفحص دریافت کند. تعارض منافع در این قرارداد یکی از تخلفاتی است که محرز شده است. امیدواریم با ورود اعضای شورای شهر تهران به تحقیق و تفحص در زمینه قرارداد با شرکت رسا تجارت، هم تخلفات به طور کامل احراز شوند و هم حقوق شهروندان تهرانی احقاق شود. از محورهای این طرح تحقیق و تفحص می‌توان به تطبیق عملکرد این قراردادها با منع مداخله کارکنان دولت و تعارض منافع، بررسی مبانی حقوقی همکاری و گزارش عملکرد شرکت رسا تجارت و میزان هولوگرام صادره و برآورد خسارت ناشی از این قرارداد به شهرداری از حیث انحراف در اجرای مفاد قراردادها و آثار اقتصادی و مالی مترتب بر آن اشاره کرد.

📍 همشهری آن‌لاین

تعارض منافع، منجر به در خطر افتادن ایمنی ساختمان

محمد شکرچی زاده (رئیس مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی) - ۴ بهمن ۹۹
◀ تعارض منافع در حوزه‌ی مسکن و شهرسازی

موضوع ایمنی یک مطالبه و حق عمومی است. در یک شهر و یک مجموعه سکونتگاهی، لازمه نظارت بر ایمنی توسط افرادی که مسئولیت این کار را برعهده دارند این است که از عدم رعایت ایمنی سود نبرند در غیر این صورت تعارض منافع پیش می‌آید. در واقع ما در مسئولیت سیاست‌گذاری مان موظفیم که رعایت نکات ایمنی و دستوران ایمنی را به یک نهاد دیگر واگذار کنیم که خودش سودی از عدم رعایت اصول ایمنی نبرد.

📧 پایگاه خبری - تحلیلی وزارت راه و شهرسازی

مشکل صنعت خودروسازی ایران؛ تعارض منافع یا انحصار؟

شبکه اطلاع رسانی راه دانا - ۵ بهمن ۹۹
◀ تعارض منافع در صنعت

نمایندگان مردم در مجلس بارها تاکید کرده‌اند دولت در بحث خودروسازی دچار یک تعارض منافع است؛ یعنی از یک طرف خودش مالک است و مدیر تعیین می‌کند و از یک طرف هم می‌خواهد نقش نظارتی و حکومتی را اعمال کند که راه حل برطرف کردن این تعارض کاهش تصدی‌گری دولت در امور مربوط به خودرو با در نظر گرفتن منافع عمومی مردم است.

در همین زمینه در جلسات خودروسازان و وزارت صمت، مقرر شده بود که ۶۰ درصد تولیدات به تعهدات گذشته خودروسازان اختصاص یابد و الباقی تولیدی به بازار تزریق شود در حالی مشکل بازار میزان تولید خودرو نیست و امروز خودرو به یک کالای سرمایه‌ای تبدیل شده که افراد آن را با نگاه سرمایه‌گذاری می‌خرند.

یکی از ابزارهای تحلیل صنعت خودرو بررسی مسائل مربوط به رانت و فساد است؛ بدیهی است صنعت خودرو به لحاظ ارتباط گسترده با زنجیره‌ای از صنایع قبل و بعد از خود، صنعتی کلیدی محسوب شده و با توجه به حجم بالای اشتغال، گردش مالی، شرایط اقتصادی، فرهنگی و سیاسی کشور و دیگر پارامترهای مؤثر در وضعیت کلان کسب و کارهای موجود، موضوع تعارض منافع در آن امری بسیار مهم و تأثیرگذار است؛ لذا دولت و نهادهای سیاست‌گذار بازار، خودروسازان، هیئت مدیره و مدیران عامل شرکت‌های خودروساز، سهام‌داران، مجلس، تأمین‌کنندگان خاص، نهادهای نظارتی، متولی نظارت باید موارد کیفی و توسعه استانداردها را به صورت ویژه مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند تا به راهکاری اساسی برسند.

کارشناسان معتقدند، فراهم کردن شرایط تولید در کنار ساده‌سازی فرایند توزیع راهکار اساسی کنترل بازار است. برخی می‌گویند بازار خودرو زمانی مدیریت می‌شود که تولید افزایش و واردات خودرو آزاد شود تا عرصه برای استفاده دلالتان تنگ شود.

📧 شبکه اطلاع رسانی راه دانا

لایحه مدیریت تعارض منافع فراموش شده است

حسن فروزان فرد (عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی) - ۵ بهمن ۹۹
 ◀ طرح و لایحه‌ی تعارض منافع

دو لایحه بسیاری مهمی که از مدت‌ها قبل بحث درباره آن ادامه داشت و بخش خصوصی امید فراوانی به نهایی شدن آن داشت لایحه جامع شفافیت اقتصادی و لایحه تعارض منافع بود اما با وجود پیگیری‌هایی که در دولت صورت گرفت متأسفانه سرنوشت این لوایح مشخص نیست. در راستای نهایی شدن این لوایح بررسی‌های فراوانی صورت گرفت و اتاق بازرگانی نیز در این زمینه نظرات کارشناسی خود را ارائه داد و پس از نهایی شدن بررسی‌ها برای تصویب در اختیار مجلس قرار گرفت. متأسفانه پیگیری‌ها نشان می‌دهد که هر دو لایحه در مجلس مسکوت مانده و فعلاً برنامه‌ای برای تصویب آنها وجود ندارد.

طرحی موازی با این لوایح در مجلس پیگیری می‌شود. این طرح در کمیسیون اجتماعی مجلس کلید خورده و نمایندگان عضو این کمیسیون از تلاش برای نهایی شدن آن صحبت می‌کنند هرچند مشخص نیست این طرح چه ارتباطی با لوایح قبلی دارد. متأسفانه در این طرح از اتاق بازرگانی برای ارائه مشاوره و نظرات بخش خصوصی دعوت نشده و ما در جریان این طرح و سرنوشت لوایح قبلی نیستیم. این در حالی است که تصویب این لوایح در مسیر شفافیت اقتصادی و کاهش بسترهای فساد برای اقتصاد ایران اهمیت فراوانی دارد.

✉ خبرگزاری ایسنا

پیشنهادی برای مدیریت تعارض منافع در اتاق بازرگانی

علی حسین صمدی (بخش اقتصاد دانشگاه شیراز) - ۶ بهمن ۹۹
 ◀ کلیات تعارض منافع

در "ماده ۲" قانون فعلی تاسیس اتاق بصمک [بازرگانی، صنعت، معدن و کشاورزی]، یک "موسسه غیرانتفاعی" تعریف شده است. اشکال غیر انتفاعی تعریف کردن اتاق این است که این موسسه را از تیررس نهادهای نظارتی مانند سازمان بازرسی، دیوان محاسبات و ... خارج می‌کند و آن را نظارت ناپذیر می‌کند.

یکی از اشکالات اساسی دیگر این قانون به بحث "ترکیب انجمن نظارت بر انتخابات اتاق‌ها" مربوط می‌شود. بر طبق تبصره ۲ ماده ۱۵ این قانون، اعضای "انجمن نظارت بر انتخابات اتاق" شامل یک نفر نماینده وزیر و ۴ نفر نمایندگان اتاق بصمک ایران به معرفی رییس اتاق بصمک ایران و در شهرستانها یک نفر نماینده وزیر و مابقی اعضای خوش نام اتاق بازرگانی شهرستانها تعیین شده است. ۸۰ درصد اعضای انجمن نظارت بر انتخابات، افرادی هستند که خودشان قرار است انتخاب شوند و یا منفعی در انتخاب شوندگان دارند. این ماده می‌تواند سلامت انتخابات را کاملاً به خطر بیاندازد. پیشنهاد: برای تقویت بخش خصوصی واقعی، ممنوعیت استخدام در مشاغل کلیدی و تصمیم سازی اتاق بصمک ایران، برای شاغلین و بازنشستگان دولتی قید گردد.

✉ تلگرام علی حسین صمدی

پیامدهای تعارض منافع در ادارہ‌های تعاون

راضیه شیخ رضایی (کارشناس مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه) - ۶ بهمن ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه‌ی تعاون، کار و رفاه اجتماعی

گاه پیش می‌آید که شرکت‌های تعاونی قادر به حل مسئله قانونی خود نباشند و از کارمندان اداره تعاون بخواهند تا به عنوان شغل دوم، در شرکت تعاونی شغل مشاوره داشته باشند. اشتغال همزمان کارمندان دولتی در بخش‌های خصوصی در صورتی که حیطه‌های کاری نزدیک باشند، منجر به تعارض منافع می‌شود. کارمندان اداره تعاون که باید برای همه تعاونی‌ها به یک اندازه وقت بگذارند و ارزش قائل شوند، در قبال دریافت مبلغ حق مشاوره و یا اشتغال دائمی به عنوان مشاور شرکت‌های تعاونی دچار تعارض منافع می‌شوند. از پیامدهای اصلی تعارض منافع در ادارہ‌های تعاون این است شرکت تعاونی که توان استخدام مشاور ندارد، از شرایط نابرابر موجود ضرر می‌کند و نمی‌تواند کار خود را ادامه دهد. موقعیت دیگر تعارض منافع در بخش تعاون به این صورت است که شرکت تعاونی برای تسهیل ارتباطات خود با کارمند امور تعاون و از سوی دیگر به عنوان پاداش خدمات و مشاوره‌های کارمند، بخشی از سهام شرکت تعاونی را در قالب «سهامدار غیر عضو» به کارمند واگذار می‌کنند. تغییرات قانونی اخیر مبنی بر امکان سهامداری تا سقف ۴۹ درصد در شرکت‌های تعاونی بدون عضویت در شرکت، این بستر را به وجود آورده که شرکت‌های تعاونی بخواهند قدری سهام به کارمندان بدهند تا از مشاوره‌ها و خدمات آنان بهره‌مند شود. در این شرایط هم تعارض منافع اشتغال همزمان و هم عضویت در گروه‌های مرتبط شکل می‌گیرد.

با راه‌اندازی سامانه جامع تعاون از سوی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی پیش‌بینی می‌شود که بخش عمده‌ای از تعارض منافع در ادارہ‌های تعاون به خاطر ارتباطات حضوری بین کارمندان و شرکت‌های تعاونی کاهش یابد. چنین شرایطی، ایجاد روابط دوستانه، دریافت هدیه، پیشنهاد مشاوره و ... به کارمندان را کاهش می‌دهد. همچنین با رصد وضعیت عضویت کارمندان در تعاونی‌ها می‌توان مانع از این شد که کارمند عضو تعاونی خود ناظر بر عملکرد همان شرکت تعاونی باشد.

☞ مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه

شاخص تعارض منافع برای سنجش فساد و سلامت

علی مصطفوی ثانی (پژوهشگر مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع)) - ۷ بهمن ۹۹
 ◀ کلیات تعارض منافع

در عرصه بین‌المللی، چهار دسته اصلی شاخص ترکیبی مختلف در عرصه سنجش فساد و سلامت وجود دارد: ۱- شاخص‌های ناظر به احساس و ادراک فساد؛ ۲- شاخص‌های ناظر به تجربه فساد؛ ۳- شاخص‌های ناظر به تعارض منافع؛ ۴- شاخص‌های ناظر به سلامت (اداری یا اقتصادی). این طیف گسترده شاخص‌های فساد، وظایف مختلفی از جمله تعیین اولویت‌های مبارزه با فساد، منشاء فساد، گلوگاه‌های فساد، جهت‌گیری مبارزه (افراد، نهادها یا قوانین) و برآورد تلاش‌ها برای مبارزه با فساد را دنبال می‌کنند.

☞ نسیم آنلاین

تعارض منافع، تضعیف بخش خصوصی و تشدید شکاف طبقاتی

فتح الله آملی (سردبیر مجله اطلاعات هفتگی) - ۶ بهمن ۹۹
 ◀ کلیات تعارض منافع

اینکه در تنظیم بودجه کارکنان و بازنشستگان دستگاه‌های اجرایی و حقوق‌بگیران دولت، کم یا زیاد دیده شوند و دولت و مجلس احساس کنند که فقط مسئول حمایت از آنان هستند و نه مسئول تک تک آحاد ملت، یکی از مهم‌ترین عوامل شکاف طبقاتی و تمایل گسترده برای استخدام در دستگاه‌های دولتی و عمومی و حاکمیتی و عدم توسعه و نقش آفرینی بخش خصوصی واقعی در اقتصاد کشور و نیز یکی از علل اصلی چاق‌تر شدن دولت است. همین موضوع در مورد مالیات بر حقوق دولتی نیز به طرز قابل انتقادتری مصداق دارد که یکی از اعضای هیأت علمی مرکز پژوهش‌های مجلس هم به درستی و صراحت آن را در قالب تعارض منافع ارزیابی کرده است. در کمیسیون تلفیق مجلس مصوب شده که حقوق‌ها تا ۳۲ میلیون تومان به صورت پلکانی و تا سقف ۳۰ درصد مالیات بپردازند و از آن بیشتر مشمول ۳۵ درصد مالیات شوند اما در اینجا هم اعضای هیأت علمی، قضات و کارانه پزشکان، مشمول معافیت مالیاتی شده است! دکتر سینا کلهر، مدرس دانشگاه و عضو هیأت علمی مرکز پژوهش‌های مجلس در توثیقی تحت عنوان تعارض منافع به همین نکته اشاره درستی دارد: اعضای هیأت علمی، قضات و پزشکان جزو دهک‌های بالای جامعه‌اند. حقوق‌های بالا دریافت می‌کنند و از مالیات معافند. فرزندان‌شان سهمیه کنکور دارند. امتیازهای ویژه شغلی دارند و... چرا؟ چون خودشان برای خودشان تصمیم می‌گیرند. تعارض منافع.

📌 روزنامه اطلاعات

موازی‌کاری با لایحه مدیریت تعارض منافع، اتلاف وقت و هزینه است

سیدعلی صالح آقامیری - ۷ بهمن ۹۹
 ◀ کلیات تعارض منافع

در کشور ایران روزانه اخبار سوء به دستمان می‌رسد و یکی از این اخبار، فساد کارمندان است که مصداقی از تعارض منافع می‌باشد. مثلاً: مدیران شرکت‌های خصوصی یک وزارت‌خانه عضو گروه بازرسی همان وزارت‌خانه می‌باشند. البته این موضوع با توجه به قوانین فعلی قابل اثبات نمی‌باشد؛ زیرا یا این شرکت‌ها به اسم بستگان دور یا دوستان این افراد می‌باشد که به نظر کارشناسان، راه حل این موضوع این است که در سازمان بازرسی کل کشور یا ارگان‌های امنیتی یک‌بخش را به تعارض منافع تخصیص بدهند که این کار را پیگیری کند. لایحه "نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی" به پیشنهاد معاونت حقوقی رییس‌جمهور در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۸/۱۹ هیئت وزیران با قید دو فوریت به تصویب رسید و به مجلس شورای اسلامی ارسال گردید، اما پس از چندین ماه هنوز خبری از تصویب آن در مجلس به گوش نمی‌رسد. کمیسیون‌های مختلف مجلس شورای اسلامی در تلاش هستند که لایحه‌ای طرح کنند، اما به نظر برخی دیگر این کار اتلاف وقت می‌باشد و دارای هزینه زیادی است. با هر روز دیرتر تصویب شدن این قانون جیب سودجویان پرت‌تر از قبل می‌شود.

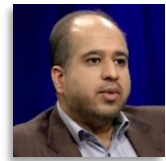
📌 راسخون (معاونت فرهنگی سازمان اوقاف و امور خیریه)

تفحص از سازمان بنادر: درب‌های گردان زیر ذره‌بین تفحص

علی خضریان (سخنگوی کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی) - ۷ بهمن ۹۹
◀ تعارض منافع در حوزه‌ی راه‌ها و حمل و نقل

سازمان بنادر و دریانوردی سازمان حاکمیتی بوده و با توجه به قوانین و مقررات موجود کشور قدرت تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی در حوزه اختیارات هیئت عامل با نظارت شورای عالی آن سازمان می‌باشد، اما این سازمان مشمول نظارت‌های عمومی مقررات دولتی نبوده و بنا بر تسهیل‌گیری در امور توسعه این وظایف در اختیار اعضای هیئت عامل قرار گرفته است. بنا بر گزارشات واصله به نمایندگان، فقدان شفافیت و تصمیمات سلیقه‌ی و حضور و ظهور برخی مدیران تصمیم‌گیر پس از مسئولیت در شرکت‌های خصوصی موجب ایجاد رانت و تعارض منافع گردیده، لازم است مجلس شورای اسلامی بنا بر اختیارات و وظایف قانونی بر مسائل و حواشی مطروحه این سازمان رسیدگی و نظارت نماید و اجازه سوءاستفاده بیت‌المال را ندهد.

✉ خبرگزاری ایمن

همکاری مولفان کتب درسی با ناشران؛ مصادق تعارض منافع

خبرگزاری تسنیم - ۱۰ بهمن ۹۹
◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

یکی از اصلی‌ترین مصادیق تعارض منافع در زمینه کتاب‌های درسی، همکاری مولفان کتاب‌های درسی با ناشران خصوصی برای تهیه کتاب‌های کمک آموزشی و تست است. اقدامی که علاوه بر استفاده از شهرت کسب شده (مولف کتاب درسی بودن) برای فروش هر چه بیشتر کتاب، ابهام در بی کیفیت کتاب درسی و هدایت دانش آموزان به خرید کتاب کمک آموزشی را پدید می‌آورد. در حالی که مولف کتاب درسی باید کتاب را به گونه‌ای تهیه کند تا در شرایط نرمال، دانش آموز معمولی در مدرسه معمولی با داشتن معلمی که حدنصاب‌های آموزشی و مهارتی را کسب کرده، بتواند درس را مطالعه کرده و یاد بگیرد و نیازی به کتاب کمک آموزشی نداشته باشد، حال اگر مولف کتاب درسی همزمان به تهیه کتاب کمک آموزشی خارج از سازمان اقدام کند، این سوال پیش می‌آید که وی بین منافع سازمان (کتاب درسی با کیفیت) و منافع مالی خود که از محل فروش کتاب کمک آموزشی تامین می‌شود، کدامیک را انتخاب کرده است؟ آیا کتاب درسی مناسبی تهیه کرده است که نیاز به محصول کمک آموزشی نداشته باشد؟

آیا تغییرات مکرر محتوای کتاب‌های درسی به ویژه در دوره متوسطه دوم صرفاً برای ارتقای محتوا یا رفع بی دقتی هاست یا برخی به دنبال فروش ویرایش جدید کتاب‌های کمک آموزشی و تست خود هستند؟ آیا وقت آن نرسیده برای جلوگیری از تعارض منافع، تعهدات رسمی و مکتوب از مولفان کتاب‌های درسی اخذ شده و آنها در برابر کیفیت کتاب‌های درسی و تغییرات مکرر آن پاسخگوی مردم باشند؟

تغییر مکرر کتاب‌های درسی علاوه بر مردم، انتقاد مدیران دولتی بیرون وزارت آموزش و پرورش را نیز در پی داشته است. به عنوان نمونه، احمد میدری معاون وزیر رفاه نیز مهر ماه امسال با انتقاد از وضعیت تغییر کتاب‌های درسی گفته بود: اگر بخواهیم یک اقدامی انجام دهیم که بار کنکور کمتر شود، ثبات کتاب‌های درسی است که یکی از لوازم مهار شدن و کاستن وحشت غول کنکور است.

✉ خبرگزاری تسنیم

تعارض منافع نظام سلامت، مشکل اساسی پرستاران کشور

محمد شریفی مقدم (دبیرکل خانه پرستار) - ۷ بهمن ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی سلامت و درمان

از ابتدای شیوع این بیماری کمیته‌ای مشترک با حضور سازمان بنیاد شهید، وزارت بهداشت و دانشگاه‌های علوم پزشکی برای تعیین مصداق شهید خدمت بودن پرستاران جان‌باخته تشکیل شد. بسیاری از این پرستاران سرپرست خانوار بودند و از زمانی که شهید شده‌اند، حقوق آنان قطع شده است. از مهمترین مشکلات پرستاران کشور تعارض منافع نظام سلامت است. کسانی در نظام سلامت برای پرستاران تصمیم می‌گیرند که خود از این تصمیمات منتفع می‌شوند، در حالی که نباید چنین باشد. تا زمانی که این تعارض منافع وجود داشته باشد، مشکلات پرستاران همچنان پابرجا است.

ایکنا

عبور از افزایش پلکانی حقوق: آیا پای تعارض منافع در میان است؟

ابراهیم سحرخیز (معاون سابق متوسطه سازمان آموزش و پرورش) - ۱۰ بهمن ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

کمیسیون تلفیق بودجه در مجلس، سرانجام با عبور از افزایش پلکانی در حقوق کارمندان کشوری و لشگری در سال آینده، همان پیشنهاد ۲۵ درصدی دولت را پذیرفت. اما در گرفتن مالیات از حقوق کارمندان در تبعیضی آشکار، مثل همیشه برای کارانه پزشکان، دریافتی قضا و اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها، مراکز و موسسات علمی، پژوهشی در قیاس با دیگر حقوق بگیران از جمله معلمان یا اعضای غیر هیات علمی دانشگاه‌ها نسخه دیگری پیچید تا این گمانه همچنان تقویت شود که نمایندگان مجلس از نخستین کسانی هستند که از مدیریت نشدن اصل "تعارض منافع" بیشترین سود را می‌برند.

خبرگزاری علم و فرهنگ

لایحه ثبت اشخاص حقوقی جلوی تعارض منافع را می‌گیرد

حسینعلی امیری (معاون پارلمانی رئیس جمهور) - ۱۰ بهمن ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی کسب‌وکارها و بازرگانی

قانون تجارت یکی از قوانین قدیمی کشور است که نیاز به اصلاح و بازنگری دارد و یکی از بخش‌های اصلی آن موضوع اشخاص حقوقی است. به خاطر تحولات و تغییراتی که در نظام اجتماعی و اقتصادی کشور و در دنیا پیش آمده است لازم بود که لایحه ثبت اشخاص حقوقی تهیه و به مجلس شورای اسلامی تقدیم شود. لایحه ثبت اشخاص حقوقی دارای آثار و تبعات بسیار مهم و مثبتی است و در خیلی از جاها جلوی سوء استفاده‌ها و تعارض منافع را می‌گیرد و باعث شفاف سازی می‌شود.

خبرگزاری صدا و سیما

همه ارگان‌های سه‌گانه برای مقابله با تعارض منافع همراه شوند

حسین محمدنبی (حقوقدان) - ۸ بهمن ۹۹

◀ طرح و لایحه تعارض منافع

لایحه نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی با هدف اعتماد عمومی به نظام اداری کشور و ارتقای شفافیت در جامعه و در مقابل مردم تهیه شده است. لایحه نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی به مجلس ارائه شده که در واقع اگر درست عمل شود ارتقای شفافیت را در پی خواهد داشت. هنوز در اول راه هستیم و به هر حال طرح مجلس و لایحه دولت می‌تواند در این زمینه یکجا مورد توجه قرار گیرد و به نظر می‌رسد باید همه ابعاد فشار در همه ارگان‌های سه‌گانه مورد توجه قرار گیرد و راه‌های جلوگیری از رشد و نمو فساد را در ساختارهای مدیریتی و اجرایی و همچنین تصمیم‌گیری‌ها مد نظر قرار داد. باید در لایحه تعارض منافع اصلاح صورت گیرد و اقدامات لازم برای آموزش عمومی و فرهنگ حفظ منافع ملی و ضرورت تحقیق و پژوهش برای دستیابی به فرایند بهینه نظارت و رفع تعارض منافع انجام شود تا جای این دو مورد در طرح و لایحه کامل شود. [خبرگزاری ایسنا](#)

سهامداری شرکت‌های خودروسازی عامل تعارض منافع است

اقبال شاکری (عضو کمیسیون عمران مجلس) - ۱۰ بهمن ۹۹

◀ تعارض منافع در صنعت

خودروسازی که به شکل انحصاری، یک‌طرفه و غیرپاسخگو عمل می‌کند، نه خود رشد می‌کند و در جهت ارتقای کیفیت گام برمی‌دارد نه در ارائه خدمات به مصرف‌کنندگان موفق خواهد بود. اکنون سهامداری شرکت‌های خودروسازی به عنوان طرف‌های ذی‌نفع، در افزایش قیمت خودرو دخیل هستند که این موضوع به‌تنهایی تعارض منافع ایجاد می‌کند. در تمام نقاط دنیا، شرکت‌های انحصاری به دلیل اینکه رقیبی در بازار ندارند، هیچ اقدامی برای بهبود عملکرد آنها مؤثر نمی‌افتد به طوری که با وجود افزایش چندین برابری قیمت خودرو، بحث زیان‌دهی این شرکت‌ها مطرح می‌شود و این موضوع تناقض بزرگی است. نخستین اقدام می‌بایست خروج این شرکت‌ها از انحصار باشد. مجلس، دولت، کارشناسان و اندیشکده‌ها تدابیری در این باره اتخاذ کنند تا بتوان صنعت خودروی کشور را از انحصار خارج کرد.

[روزنامه مناقصه - مزایده](#)

تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: تبعیض مالیاتی اعضای هیئت علمی، قضات و کارانه پزشکان چه طور تعارض منافع نمایندگان مجلس با این تبعیض ارتباط دارد؟

راضیه شیخ‌رضایی

در تاریخ دوم تا هشتم بهمن‌ماه ۱۳۹۹ با کلیدواژه‌های تضاد منافع، تعارض منافع و منافع متعارض، ۲۵۰ محتوا در فضای تلگرام، توئیتر و اینستاگرام تولید و بازنشر شده است. بیشترین سهم توجه رسانه‌ای این تعداد مطلب متعلق به تلگرام با ۵۷ درصد است. مهم‌ترین مسائلی که کاربران فضای مجازی به آن پرداختند مربوط به معضل تعارض منافع نمایندگان مجلس بود، در حالی که بارها خود نمایندگان مجلس درباره اهمیت و ضرورت قانونی برای مدیریت تعارض منافع صحبت کرده‌اند. با این حال بیشتر توجه رسانه‌ای مربوط به معافیت مالیات اعضای هیئت علمی، قضات و کارانه پزشکان بود.

لایه‌های مختلفی از تعارض منافع نمایندگان مجلس شورای اسلامی در بازه‌های زمانی خودشان را نشان می‌دهند و فضای مجازی را تحت تأثیر خود قرار می‌دهند. در هفته‌ای که گذشت عملکرد نمایندگان مجلس بیشترین توجه شبکه‌های اجتماعی را به خود جلب کرد که در ادامه می‌آید.

حجم بالایی از محتوای رسانه‌ای این هفته به موضوع تعارض نمایندگان با مجلس با افزایش حقوق اعضای هیئت علمی و معافیت مالیاتی اعضای هیئت علمی، قضات و کارانه پزشکان اختصاص داشت.

وزیر علوم اخیراً به دنبال افزایش حقوق اعضای هیئت علمی بود و این موضوع به مجلس هم رسید تا در بودجه سال آینده، افزایش حقوق آنان اعمال شود. حال در فضای مجازی برخی از کاربران به این موضوع اشاره کردند که از آنجایی که تعدادی بسیاری از نمایندگان مجلس از اعضای هیئت علمی هستند، تصویب این افزایش حقوق با منافع نمایندگی آنان تعارض منافع دارد. در همین رابطه می‌توان به مسئله تعارض منافع بالقوه اشتغال بیرونی تمام اعضای هیئت علمی اشاره کرد.

از سوی دیگر نمایندگان مجلس در قانونی تصویب کردند تا اعضای هیئت علمی، قضات و کارانه پزشکان نیز معاف از مالیات باشند. این در حالی است که این مسئله می‌تواند تعارض منافع آشکاری برای نمایندگانی باشد که خود در این مشاغل فعال هستند و منافع صنفی و گروهی خود را بر منافع جمعی مردم ترجیح داده‌اند. در این زمینه،

مصطفی زالی که خود استادیار دانشگاه است توییت کرد: «مطابق مصوبه امروز کمیسیون تلفیق، حقوق اعضای هیئت علمی و قضات از مالیات پلکانی و کارانه پزشکان از سقف حقوق پرداختی به کارکنان دولت معاف است و این تبعیض نظام مند بیش از آن که نشانه توجه به علم و قضاوت و سلامت باشد، نشانه اعمال نفوذ نمایندگان این اقشار در تصمیمات کلان ملی است... سخن آخر این که تا تعارض منافع هست، اصلاح ساختاری اتفاق نمی افتد.»

دکتر سینا کلهر، مدرس دانشگاه و عضو هیئت علمی مرکز پژوهش های مجلس در توییتی به همین نکته اشاره کرد: «اعضای هیئت علمی، قضات و پزشکان جزو دهک های بالای جامعه اند. حقوق های بالا دریافت می کنند و از مالیات معافند. فرزندانشان سهمیه کنکور دارند. امتیازهای ویژه شغلی دارند و... چرا؟ چون خودشان برای خودشان تصمیم می گیرند.»

کاربر دیگر عنوان کرد: «نکته مهمی که به نظرم نیاز به بررسی دقیق تر داره: زیاد شنیدم که می گن حدود ۷۰-۸۰ درصد از نماینده های مجلس یک کرسی دانشگاهی «هم» دارند و عضو هیئت علمی اند و این در شرایطی که هیچ کنترلی بر تعارض منافع در قانون گذاری و سیاست گذاری وجود نداره، حساسیت بیشتر افکار عمومی رو ضروری می کنه»

«این تخصص گرایی یا تکنوکراسی احمقانه در بهترین حالت باعث تعارض منافع میشه. سیاست گذار یا قانون نویس و مجری و ناظر اجرا در دولت و مجلس اغلب متعلق به یک طبقه (پزشکان) هستند و دور هم نشستند و به مردم خدمت می کنند:»

کاربری در توییت با خطاب قرار دادن رئیس مجلس و دیگران نمایندگان برای آنان نوشت: «آقای دکتر قالیباف انتظار از شما این است به تعارض منافع خود پشت پا بنزید و مثل همیشه با مردم باشید دولت تا توانسته پول در حلقوم هیئت علمی ریخته. آیا وقت آن نرسیده مجلس به ریاست شما حقوق هیئت علمی را نصف کنید تا کار بزرگ و خدایسندانه شما برای همیشه در اذهان بماند. نجات بیت المال»

«از جمله نجومی بگیرها، هیئت علمی ها هستند که امیدواریم تعارض منافع نمایندگان محترمی که هیئت علمی هستند موجب نشود این قضیه پیگیری نشود... کوتاه کردن دست هیئت علمی ها از بیت المال»

«اگر از هیئت علمی نجومی بگیر مالیات مناسب با حکمشان گرفتید کار درست هستید؟ و ما به شما ایمان می آوریم که قصد اصلاح دارید. انتظار ما این است بجای افزایش نجومی حقوق هیئت علمی ها، کارآفرینان کم سواد که ثروت آفرینی می کنند را دریابید. این یعنی نجات بیت المال، اگر تعارض منافع بگذارد.»

توییتی که به خوبی می تواند بستر اولیه تصویب این قانون را بیان کند، این است:

«متأسفانه اعضای هیئت علمی امتیازات زیادی در کشور دارند. دلیلش هم همین تعارض منافع است»

سیلی نماینده سبزواری در مجلس به سرباز وظیفه پلیس راهور هم این هفته در صدر اخبار بود و واکنش‌های متعددی را برانگیخت اما برخی از کاربران باز هم به تعارض منافع هیئت نظارت مجلس اشاره کردند. همانطور که بارها بیان شده است، **ترکیب فعلی هیئت نظارت** شامل هفت نفر از نمایندگان مجلس هستند. تجارب سال‌های اخیر هم نشان داده است که هیئت نظارت بر رفتار نمایندگان مانع ارجاع پرونده نماینده‌ها به قوه قضاییه شده است.

در همین ارتباط، عباس آخوندی وزیر پیشین راه و شهرسازی در اینستاگرام خود نوشت: «آقای دکتر امیر حسین قاضی‌زاده نایب رییس محترم گفته‌اند که موضوع ضرب‌وشتم سرباز اکبری توسط یک نماینده مجلس را در هیئت نظارت بر رفتار نمایندگان رسیدگی خواهند کرد. در پاسخ باید گفت که به دلیل تعارض منافع شما نمی‌توانید این کار را بکنید. اجازه دهید سرباز اکبری مستقیماً به دستگاه قضا شکایت کند. تبصره ۱ ماده ۹ قانون نظارت بر رفتار نمایندگان چون تشخیص موارد خلاف را به خود نمایندگان واگذار کرده، عملاً مانع رسیدگی قضایی به تخلفات نمایندگان است. — لطفاً قانون را اصلاح کنید.»

کاربر دیگری به طور شفاف تعارض منافع این هیئت را آشکار کرد: «مشکل وقتی شروع که اعضای هیئت رسیدگی بر رفتار نمایندگان، خود نمایندگان مجلس بودند، تعارض منافع که پیش بیاد همین میشه»
و در نهایت بهترین توییت در این حوزه مربوط به کاربری است که به طور خلاصه نوشت:

«هیئت نظارت هیچ چاقویی دسته‌ی خودش رو نمی‌بره به این تعارض منافع خاتمه بدید.»

موضوع شفافیت آرای نمایندگان مجلس هم موضوعی چالشی بین کاربران فضای مجازی بود که بر سر آن سلسله بحث‌هایی شد، ماجرای که تاکنون نمایندگان مجلس زیر بار آن نرفته‌اند چون احتمالاً تعارض منافع بسیاری از آرای آنان مشخص می‌شود. سه توییتی که در پاسخ به یکدیگر منتشر شده‌اند، به خوبی می‌تواند نشان دهد که شفافیت آرای نمایندگان یک مطالبه عمومی است:

«البته که #شفافیت همه چیز رو میریزه بهم.. البته که وقتی آراء و تصمیمات نمایندگان شفاف بیان بشه خیلی چیزهای دیگه باید تغییر کنه و اصلاح بشه. ساده سادش تعارض منافع هست. بله آقا جان.. شفافیت یعنی جراحی تن بیمار چهارچوب بروکراسی و قانون گذاری مملکت. همین رو میخوایم.»

«#شفافیت_آرا_نمایندگان رو بیارین توی صحن حتی آگه رأی نیاورد... فقط بیارینش شفافیت آرا خودتون رو هم داشته باشیم... ما داریم چز می‌خوریم به خاطر عدم شفافیت و تعارض منافع مجلس و دولت...»

«میگم #شفافیت رو شاید به خاطر قانون تعارض منافع جای دیگه‌ای تصویب کنیم، ظاهراً برا نماینده نمی‌صرفه شفاف باشه فرقی نداره از کدوم جناح باشه در صورت گریزانه از شفافیت، این برا سال دیگه و ریاست جمهوری یادمون می‌مونه»

با اینکه تنها در یک هفته گذشته، سه مسئله تعارض منافع معافیت از مالیات اعضای هیئت علمی، قضات و کارانه پزشکان با نمایندگان مجلس، تعارض منافع هیئت نظارت مجلس و ماجرای عدم رأی به شفافیت آرا در مجلس خبرساز شد، در حالی است که رئیس مجلس شورای اسلامی، [آقای قالیباف](#)، در نشست نمایندگان اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران اظهار کرد: «در شرایط کنونی که کشور با تحریم و کرونا دست و پنجه نرم می‌کند، دو عامل سوءمدیریت و تضاد منافع موجب ایجاد مشکلات بسیار شده است.»

در واکنش به این اظهار نظر نیز کاربری نوشت: «سو مدیریت به کنار #تضاد_منافع یا تضاد عدالت و مصلحت! شما که تو کرسی قانون گذاری نشستنی چرا کاری نمی‌کنی؟! چند سال قرار برای جلوگیری از تضاد منافع قانون وضع کنید؟!»

تعارض منافع در حوزه بهداشت

در هفته‌ای که گذشت سه موضوع درباره تعارض منافع در حوزه بهداشت و درمان مطرح شد که قابلیت پیگیری جدی در سطح رسانه‌ها را دارند. کاربری با اشاره به تعارض منافع خویشاوندی به مورد تعارض منافع رئیس بیمارستان با بازپرس یا بازرس نوشت:

«این ساختار کل کشوره فامیلی و خودی‌هاست، برای همین در کشورهای توسعه یافته قانون تضاد منافع دارند که منجر به شایسته سالاریست، در اینصورت وقتی از رئیس بیمارستان دولتی به سبب تبعیض و ناکارآمدی به بازپرس شکایت میشه یهو بازپرس برادر رئیس بیمارستان در نیاید که شاکی را اخراج کنند»

از سوی دیگر، ماجرای تعارض منافع اشتغال بیرونی یا اشتغال همزمان صاحب منصبان دولتی در وزارت بهداشت در بخش‌های خصوصی داستان بلندی است که تاکنون هیچ اقدامی برای مدیریت آن صورت نگرفته است. در این رابطه کاربری نوشت:

«... شرکتی که این دو دارو وارد میکنه و تولید میکنه خود این شخص معاون وزیر هیئت امنای هست اینجاست که پی می‌بری برای امثال این اقایون چقدر قانون تعارض منافع لازمه و دارن علنی از تیریبون و سمتشون سو استفاده میکنن»

همانطور که در هفته‌های گذشته نیز ماجرای ورود واکسن کرونا و یا تولید داخلی آن محل مناقشه تعارض منافع بود، این هفته نیز با انتشار مصاحبه‌ای از دکتر مینو محرز، عضو کمیته علمی ستاد مقابله با کرونا که عنوان کرد کاملاً مخالف ورود دو واکسن خارجی هستم زیرا آزمایشات خود را پس نداده‌اند و هیچ کدام به نظر علمی تأیید نشده است؛ برخی از کاربران توییتر و تلگرام این صحبت را به معنی وجود تعارض منافع برداشت کردند. چنانکه کاربری نوشت:

«بزرگ‌ترین مشکل پژوهش در علوم پزشکی ایران چیست؟ -از نظر من تضاد منافع

پ.ن: دکتر مینو محرز محقق اصلی واکسن ایرانی»

تعارض منافع در سطح کلان

می‌توان برداشت‌های متعددی از تعارض منافع در سطح کلان کرد. اساساً منافع حاکمیت باید منافع ملت باشد اما گاهی منافع بخشی از نظام حکمرانی در تعارض با منافع ملی قرار می‌گیرد. از سوی دیگر ما شاهد تعارض بین منافع گروهی، صنفی، حزبی، قومی و ... هستیم و آن را به پای تعارض آن بخش از نظام حکمرانی و ملت می‌نویسیم. در هر صورت تعارض منافع پیامدهای منفی و جبران ناپذیری برای مردم و نسل آینده کشور دارد. در این مورد توییتی در هفته گذشته جلب توجه کرد:

«من فکر کنم تعارض منافع بین حکومت و مردم و همچنین تعارض منافع بین گروههای مردم باعث این وضعیت شده، دولت دوست داره جیب کل ملت رو خالی کنه و مردم هم زورشون به بالادستی نمیرسه سعی میکنن دست تو جیب هم بکنن، شدیم ملتی که می‌گیم دیگی که واسه من نجوشه سر سگ ...»

در انتها باید به دو توییت اشاره کرد که یکی از آن به زبان ساده، پیامدهای تعارض منافع را بیان می‌کند؛ البته که می‌شود به این لیست از پیامدها، ایجاد انحصار و کاهش رقابت، افزایش ناکارآمدی دستگاه‌های دولتی را هم اضافه کرد:

«چیزی که گردش مالی و جابجایی ثروت رو کند و مختل می‌کنه فساد و روابط سیاسی شرکت‌ها و بازار که اصطلاحاً *crony capitalism* یا سرمایه‌داری نوچه‌پرور خونده می‌شه. کاهش نقش دولت، ممنوعیت لابی‌گری، پیگیری سخت قوانین تضاد منافع گردش سرمایه رو دوباره تسهیل و تسریع می‌کنه»

شاید بهترین توییت هفته در این زمینه به کاربر **Z.Varzande** تعلق گیرد که در پاسخ به شخص دیگری نوشت:

«تعارض منافع باعث میشه اجرای سیاست‌ها میلی بشه.»

با ما در تماس باشید

برای ارسال نقدها، نظرات و پیشنهادهای در مورد خبرنامه هفتگی تعارض منافع و همچنین یادداشت‌ها و تحلیل‌هایتان برای انتشار در خبرنامه با آدرس ایمیل مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی مکاتبه فرمایید:

info [at] iran-bssc.ir

پژوهشگده مطالعات توسعه

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۳۱

شماره سی و یکم - ۴ تا ۱۱ بهمن ۱۳۹۹

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۰۲۰۴۳۲۹۹۵

